

Position paper   Versterken dagelijks leven

Onze ambitie is voorkomen dat alledaagse uitdagingen in het opgroeien en opvoeden van kinderen escaleren tot ernstige problemen. Dat deze uitdagingen vroegtijdig worden gesignaleerd en genormaliseerd. We zetten in op het versterken van het dagelijks leven en dragen bij aan een veelzijdige opgroei- en opvoedomgeving, waarin opvoeders zich gesteund weten in het nemen van verantwoordelijkheid en het aanpakken van de uitdagingen die zij in het opvoed- en opgroeiproces tegenkomen. Daarbij gaat het om medeopvoeders uit de kinderopvang, het onderwijs, het sociaal werk en de jeugdzorg. Zij kunnen bijdragen aan de versterking van het dagelijks leven van kinderen en hun ouders. En aan het vergroten van ontwikkelingskansen van kinderen.

Wij, bestuurders actief in het jeugddomein, hebben de handen ineengeslagen. Op basis van een gezamenlijk gemaakte analyse (zie bijlage 1) - die ondersteund wordt door onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) naar het groeiende jeugdzorggebruik - zoeken wij naar manieren waarop we met vereende krachten onze ambitie kunnen realiseren. Ook huisartsen die in het kader van 'Welzijn op recept' samenwerken met sociaal werk kunnen hieraan een bijdrage leveren.

Het inzetten op deze ambitie is van ethische-normatieve waarde: het voorkomt lijden van jeugdigen en opvoeders. Ook heeft deze ambitie economische waarde: zij verkleint de kans op escalatie van problemen, maatschappelijke uitval en de inzet van dure zorg. Onderzoek naar de effecten van preventie bevestigt het idee dat preventie problemen én lijden voorkomt en hoge kosten voor uitval en zorg scheelt.

Versterken dagelijks leven

Bij het versterken van dagelijks leven gaat het om het creëren van een omgeving waarin ouders zich gesteund weten bij het hanteerbaar maken van uitdagingen of problemen rond opgroeien en opvoeden. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de jeugdige of ouders het stuur in handen houden. Betrokkenen uit hun netwerk, vrijwilligers of professionals nemen dat stuur niet over, maar zijn nabij en bieden ondersteuning.

Positieve Gezondheid als inspiratiebron

Wij laten ons inspireren door het concept Positieve Gezondheid van Machteld Huber (zie bijlage 2). Met wetenschappelijk onderzoek toonde Huber aan dat investeren in Positieve Gezondheid leidt tot lagere kosten in de zorg. Aan Positieve Gezondheid liggen zes thema's ten grondslag: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Bij elk van die thema's horen zeven indicatoren. Zo zijn je gezond voelen, fitheid, klachten en pijn, slapen, eten, conditie en bewegen indicatoren van het thema lichaamsfuncties. Indicatoren bij het thema meedoen zijn: sociale contacten, serieus genomen worden, samen leuke dingen doen, steun van anderen krijgen, erbij horen, zinvolle dingen doen en ten slotte interesse hebben voor de samenleving. Meer dan de helft van de Nederlandse gemeenten gebruikt het concept Positieve Gezondheid als basis voor hun sociaal beleid.

In stroomversnelling door coronapandemie

In januari 2020 begon in Nederland de coronapandemie en werden we geconfronteerd met voorzorgsmaatregelen, lockdowns en een avondklok. Deze pandemie toonde aan dat de gehele samenleving kwetsbaar is. Inmiddels is duidelijk geworden dat niet alleen ouderen daarvan het slachtoffer waren. Ook de schade die de pandemie aanricht in het leven van kinderen en jongeren is in de loop der jaren steeds duidelijker geworden. Zij kregen door het coronacrisisbeleid te maken met leerachterstanden, onzekerheid op de arbeidsmarkt en gevoelens van eenzaamheid of depressie. Hoe kansarmer hun leefomgeving vóór corona, des te slechter doen zij én hun ouders het meestal tijdens de lockdowns. Veel gezinnen zaten klem tussen de verwachtingen van werkgevers en scholen rond het combineren van werk en thuisonderwijs.

Juist tijdens de coronacrisis is gebleken dat een sociale basis noodzakelijk is om veerkrachtig te zijn. De sociale kwaliteit staat serieus onder druk. Dit vraagt nadrukkelijk om steun aan en investeren in de sociale verbanden en de redzaamheid van mensen. Het sociaal werk, maar zeker ook de samenwerking tussen sociaal werk, kinderopvang, onderwijs en aanbieders van (specialistische) jeugdhulp, is hierbij onontbeerlijk. Onderzoek van Movisie laat zien dat de coronapandemie een wake-up call is voor professionals en beleidsmakers om de collectieve dimensie van het sociaal werk te omarmen en niet langer te verwaarlozen. Te veel lag de afgelopen tijd de nadruk op individuele hulpverlening, ten koste van het leggen van verbanden, van het aanbrengen van 'cement' tussen mensen. De cruciale rol van het opbouwwerk, het kind- en jongerenwerk is opnieuw aangetoond. Door de coronapandemie is het investeren in de basis in een stroomversnelling geraakt en dit gaat gepaard met allerlei innovaties. Ook zien we een nieuwe en ongekende veerkracht in buurten en in sociale relaties. Daarom willen wij juist nu, vanuit onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor deze opgave, inzetten op het versterken van de sociale basis voor gezinnen.

Wij pleiten voor een opgavegerichte, intersectorale aanpak

- Wij pleiten voor een veelzijdige opgroei- en opvoedomgeving van kinderen met een goed pedagogisch klimaat in gezin, buurt, kinderopvang en school en voor versterking van preventie. Daarnaast pleiten wij voor verbetering van de eerstelijnsvoorzieningen en intensieve hulp met duurzame effecten. Wij zijn ervan overtuigd dat professionele hulp en ondersteuning enkel tot duurzame effecten kan leiden als de sociale basis op orde is. Professionals richten zich niet alleen op kinderen, maar ook op hun opvoeders.
- Dat vraagt om een intersectorale benadering die aansluit bij de leefwereld van kind en gezin. Dit vereist niet alleen samenwerking van professionals met het gezin, maar ook met het informele netwerk van het gezin. Dit betekent dat in het vakmanschap van professionals die werken met gezinnen aandacht is voor cliëntrelatie, alsook voor de vaardigheid om samen te werken in netwerken.
- Onderwijs, kinderopvang, jeugdzorg, wijkteams en sociaal werk vormen samen de pedagogische infrastructuur van een wijk of dorp. Professionals uit deze infrastructuur kunnen elkaar vanuit hun specifieke kernwaarden en expertise versterken in een gezamenlijke, wijkgerichte en op preventie gerichte aanpak.

- Professionals uit de jeugdhulp kunnen hun kennis en vaardigheden inbrengen in de pedagogische basisinfrastructuur, bijvoorbeeld in wijkteams. Maar zij kunnen in die voorkant ook kennis en inzichten halen die ketenpartners daar hebben opgebouwd rond het versterken van het dagelijks leven, dat wij beschouwen als een specifieke expertise.
- Belangrijkste doel van de pedagogische infrastructuur is vroegtijdig signaleren en vroegtijdig aanpakken of normaliseren van problemen rond opvoeden en opgroeien.
- Een ander doel van deze pedagogische infrastructuur is voorkomen dat jongeren na een periode van jeugdzorg zelfstandig wonen maar opnieuw in problemen komen. Dan zou jongerenwerk of maatschappelijk werk uitkomst kunnen bieden.
- In deze pedagogische infrastructuur moet individuele hulp zoveel mogelijk plaats maken voor maatjesprojecten en groepsarrangementen, zoals lotgenotengroepen met vrijwilligers als ervaringsdeskundigen. Bijvoorbeeld voor ouders van kinderen met ADHD of autisme. En voor opvoeders in vechtscheidingen.
- Een adequate verbinding tussen bestuurlijk en uitvoerend niveau is ten slotte een belangrijke voorwaarde om vanuit een netwerkperspectief deze samenwerking adequaat te organiseren en te faciliteren. Op het niveau van gemeenten en wijken moeten formele en informele structuren themagericht aan elkaar worden verbonden. Gemeenten moeten in deze intersectorale aanpak de regierol vervullen.

Aantonen dat investeren in versterken dagelijks leven preventief en kostenbesparend is

Op dit moment wordt vanuit de overheid en opdrachtgevers veelal ingezet op het financieren van evidence-based interventies. De nadruk ligt veelal op individuele hulpverlening. We hebben in de afgelopen jaren gezien dat het investeren in hulpverlening ten koste gaat van het investeren in de minder evidence-based inzet van sociaal werk. Dat blijkt onder meer uit onderzoek van het NJi, waarin het aantal jongerenwerkers in Nederland wordt geschat op 2.000, het aantal jeugdzorgmedewerkers op 12.854 en het aantal jeugd- en gezinsprofessionals op 25.247.

Bovendien ervaren bestuurders in het sociaal domein dat twee werelden naast elkaar lijken te bestaan: de één omvat inhoudelijke programma's en de ander is de systeemwereld van opdrachten, contracten, financiering en regels die de maatschappelijke opgaven soms in de weg zitten. Onderlinge concurrentie en de bescherming van eigen geldstromen moeten plaats maken voor de synergie van een intersectorale samenwerking in een netwerk of infrastructuur die aantoont dat investeren in het versterken van het dagelijks leven preventief en kostenbesparend werkt. Niet alleen gemeenten, ook het Rijk moet ervoor zorgen dat een praktijk ontstaat waarin thematische samenwerking mogelijk is.

Inmiddels zien we tal van preventieve activiteiten in de jeugdzorg en het sociaal werk:

- In de jeugdzorg maken steeds meer organisaties gebruik van JIM: Jouw Ingebrachte Mentor. JIM is een vertrouwenspersoon en ambassadeur van de jongere en vertegenwoordigt hem of haar richting ouders en professionals.
- In het sociaal werk zijn veel preventieve aanpakken, zoals:

- Steungezinnen voor gezinnen waar het even niet lekker loopt. Deze steungezinnen kunnen de kinderen een dag of dagdeel opvangen of op andere manieren de betreffende gezinnen ontlasten.
- Allerlei maatjesprojecten zoals Home-Start, waar ervaren en getrainde vrijwilligers ouders ondersteunen en praktische hulp bieden bij de opvoeding van hun kinderen.

Wat gaan we doen?

- De werkgroep 'Versterken dagelijks leven' (namen deelnemers: zie pagina 7) gaf feedback op de verschillende conceptversies van dit position paper, dat alle leden van de Associatie voor Jeugd en Verdiel krijgen toegestuurd. De bedoeling is dat een beweging op gang komt van bestuurders die de inhoud van dit document onderschrijven. Hun namen komen in een lijst van deelnemers die het position paper kunnen adresseren naar gemeenten en naar ketenpartners in het sociaal domein.

Bovendien bezint de werkgroep zich op de volgende mogelijke acties:

- **Elkaar inspireren en van elkaar leren:** Twee keer per jaar organiseren wij een inspiratiesessie waarin wij goede voorbeelden uit binnen- en buitenland aan elkaar presenteren. Doel hiervan is dat we geïnspireerd door deze voorbeelden en met hernieuwde energie aan de slag gaan met onze gemeenschappelijke ambitie.
- **Aansluiten bij en leren van lopende initiatieven:** Als het gaat om het versterken van het dagelijks leven lopen er tal van pilots en initiatieven die interessant zijn. Voorbeelden hiervan zijn de 'Denktank Mentale vooruitgang' (voor jeugd en gezin), het programma 'Met andere ogen', 'Welzijn op recept' van huisartsen, organisaties die werk maken van lotgenotencontacten met ervaringspecialisten rond opgroeien en opvoeden en gemeenten die koploper zijn in het implementeren van Positieve Gezondheid. We hoeven dus niet het wiel opnieuw uit te vinden! We sluiten aan bij lopende initiatieven én delen de input die dit oplevert met onze collega's in de werkgroep. Samen kijken we of en wat we met de input kunnen doen.
- **Samen leren doen wat werkt:** We gaan samen leren doen wat werkt. Onze eigen praktijk vormt hierin de basis voor het zoeken naar werkende principes die bijdragen aan het versterken van de sociale basis. We onderzoeken of en wat we moeten aanpassen in onze methoden en richtlijnen, we vinden en dragen nieuwe kennis uit, we monitoren en verbeteren dat wat we doen én we verzamelen kwantitatieve en kwalitatieve informatie over de effecten van onze inzet. Het werken aan vraagstukken vraagt om een samenspel met en tussen burgers, gemeenten en partners als het onderwijs, kinderopvang, welzijn en de (gezondheids)zorg.
- **Vakmanschap (her)definiëren.** Het jeugdveld kent veel verschillende functies, organisaties en taken. Tegelijkertijd werkt iedereen aan hetzelfde doel: een gezonde, veilige en kansrijke jeugd voor ieder kind en gezin. Om dit werk goed te kunnen doen in de complexe maatschappij van nu, is het continu ontwikkelen en versterken van vakmanschap essentieel. Dit geldt zowel voor het vakmanschap van de professionals in de uitvoering, als voor het vakmanschap van bestuurders, directeuren en managers. Samen met kennisinstituten gaan wij onderzoeken welk vakmanschap van onze professionals en

van onszelf als leiders nodig is om onze opgave 'het versterken van het dagelijks leven' te realiseren. Hierbij kijken we naar vier elementen (zie het model hieronder).

De inzichten die dit oplevert, gebruiken wij om samen te investeren in onze professionaliseringsbehoeften. Hierbij sluiten wij waar mogelijk aan bij lopende initiatieven op het gebied van vakmanschap, zoals het samenwerkingsplatform vakmanschap dat op initiatief van het NJi is ontwikkeld of het traject 'Samen leren met Impact' van de Associatie voor Jeugd.

Woord van dank

Dit position paper is tot stand gekomen met input vanuit de werkgroep 'Versterken dagelijks leven', bestaande uit twaalf experts en bestuurders van organisaties die betrokken zijn bij gezinnen met opgroeiende kinderen. Met ieder van hen is een interview gehouden. Deze interviews geven een uiteenlopend beeld voor wat betreft de ervaringen en ideeën die zij hebben met betrekking tot het thema 'versterken van het dagelijks leven'.

Deze experts en bestuurders zijn:

- Marleen Beumer, voorzitter Associatie Wijkteams en bestuurder Ouder- en Kindteams Amsterdam;
- Greet Bouman, bestuurder van Stimenz in Apeldoorn, tot 1 januari 2021 voorzitter Verdiwel;
- Froukje Hajer, zelfstandig adviseur Kind, Spel en Ruimte in Amsterdam;
- Vivian Jacobs, bestuurssecretaris Sterk Huis in Goirle;
- Ank Jeurissen, directeur Samenwerkingsverband Passend Onderwijs;
- Marenne van Kempen (voorzitter Associatie voor Jeugd, bestuurder Lokalis in Utrecht);
- Arno Lelieveld, bestuurder Jeugdbescherming Gelderland;
- Fawzia Nasrullah, PCOU/Willibrordstichting in Utrecht;
- Kees Neefjes, beleidssecretaris van Verdiwel;
- Berthe Peerenboom, programmaleider bij de Associatie voor Jeugd;
- Ernst Radius, senior adviseur jongerenwerk bij Sociaal Werk Nederland in Utrecht;
- Karen Strengers, bestuurder Dak Kindercentra in Den Haag;
- Sofie Vriends, voorzitter Verdiwel, bestuurder Haarlem Effect;
- Annet van Zon, bestuurder Spring Kinderopvang in Noord-Limburg en Oost-Brabant.

BIJLAGE 1 Analyse groeiende vraag naar jeugdhulp

Er is sprake van een trend: het gebruik van de jeugdhulp is in de afgelopen decennia enorm toegenomen. Hoewel de groei lijkt af te vlakken, is van een daling zeker geen sprake. Integendeel, het aantal kinderen en jongeren in zorg stijgt nog steeds absoluut en relatief. Waar in 2000 één op de 27 kinderen en jongeren een vorm van jeugdhulp kregen, geldt dit anno 2018 voor twaalf procent, ofwel: één op de acht. Uit de Landelijke Jeugdmonitor 2020 van het CVBS blijkt dat jaarlijks jeugdhulpgebruik steeg van 8,5% in 2015 tot 10% in 2019. Van deze 294.000 jongeren in 2019 kregen de meesten ambulante jeugdhulp op locatie van de aanbieder. De grootste stijging tekent zich af in jeugdhulp door het wijk- of buurtteam van de gemeente. Die nam sinds 2015 toe met 43.000 jongeren toe tot 79.000 in 2019.

De groeiende vraag naar jeugdhulp lijkt voort te komen uit een aantal factoren:

1. De ontwikkelingen in het opgroeien en opvoeden van kinderen.

Alhoewel psychosociale problematiek bij kinderen niet lijkt toe te nemen, is er wel sprake van een stijging van het aantal echtscheidingen, van toenemende prestatiedruk en steeds meer problematisch gebruik van sociale media. Er is een hoge geluksnorm, gewone obstakels in het opgroeien en opvoeden van kinderen worden benaderd als een probleem. Daarnaast is er veel aandacht voor allerlei risicofactoren en blijven beschermende factoren onderbelicht. De verantwoordelijkheid voor het opgroeien en opvoeden wordt veelal neergelegd bij het individuele gezin en veel minder bij de samenleving. En als ouders/opvoeders hierin problemen ondervinden, wordt vaak professionele hulp ingezet.

2. Het nieuwe decentrale stelsel

De overheveling van de jeugdzorg naar gemeenten in 2015 was een logische stap, maar zorgaanbieders en gemeenten hebben hiermee een bijzonder uitdagende taak gekregen. Zorgaanbieders moeten aan meer mensen zorg bieden. Tegelijkertijd krijgen ze te maken met verschillende gemeenten met elk hun eigen procedures en kwaliteitseisen én met kortingen op tarieven. De gemeenten op hun beurt staan voor de opgave om het zorggebruik te verminderen door een transformatie van het stelsel. Maar ze hebben weinig invloed op de instroom via belangrijke verwijzers naar de jeugdzorg: artsen en rechters. Soms vallen er taken onder jeugdzorg, waarbij het de vraag is waarom de gemeente daarvoor verantwoordelijk is. Een voorbeeld hiervan zijn de kosten voor onderzoek naar dyslexie. De bedoeling van de transformatie was dat er meer ruimte zou komen voor preventie en een collectieve aanpak. In de praktijk bleek echter dat sociaal wijkteams zich vooral bezig houden met individuele hulpverlening en doorverwijzing.

Ook vraagt de transformatie om een flinke investering in de pedagogische kwaliteit van de leefomgeving en in preventie – en in de afbouw van intensieve zorg – terwijl gemeenten en aanbieders door een forse bezuiniging weinig investeringsruimte hebben.

Dat schept de paradoxale situatie dat de vernieuwing van het stelsel moeilijk van de grond komt, waardoor een verder groeiend zorggebruik op de loer ligt.

3. De beperkte stand van ontwikkeling van preventie en de jeugdzorg

Er zijn hoge verwachtingen van de ontwikkeling van preventie en de jeugdzorg en tegelijkertijd is daar sprake van een beperkte stand van ontwikkeling. Veel belangrijke functies in de wijk, zoals het kinderwerk, zijn in de afgelopen jaren wegbezuinigd. Er is weinig aanbod beschikbaar om ouders en kinderen met opvoed- en opgroeiuitdagingen te ondersteunen en te ontlasten. Daarnaast lijken professionals bij opvoed- en opgroevragen veiligheidshalve vaak te kiezen voor de inzet van zorg, terwijl de resultaten van die zorg beperkt zijn. De kennisontwikkeling in de sector is nog relatief jong. Tegelijk wordt bestaande kennis nog te weinig gebruikt. Dat stuwt het aantal kinderen en jongeren dat in zorg zit omhoog.

4. Proces van privatisering

De zorg voor jeugd is onderhevig aan een proces van privatisering. Niet alleen door binnenlandse beslissingen, zoals de invoering van een stelsel van gereguleerde marktwerking sinds 2006, maar ook door de convergentie van steeds verdergaande Europese regelgeving. Sinds de wijziging van de aanbestedingswet in 2016 moeten gemeenten diensten in het sociaal domein Europees aanbesteden als met die opdracht meer dan € 750.000,- is gemoeid. Dit geldt ook voor opdrachten op basis van de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Van de uitzondering die eerder gold voor het sociaal domein, is nu geen sprake meer. Door de verplichte aanbesteding wordt niet de kwaliteit van de zorg vooropgesteld, maar een gelijk mededingingsproces. Daarnaast leidt de privatisering van de zorg tot concurrentie in een domein waar juist partnerschap en samenwerking nodig zijn om te werken aan maatschappelijke opgaven.

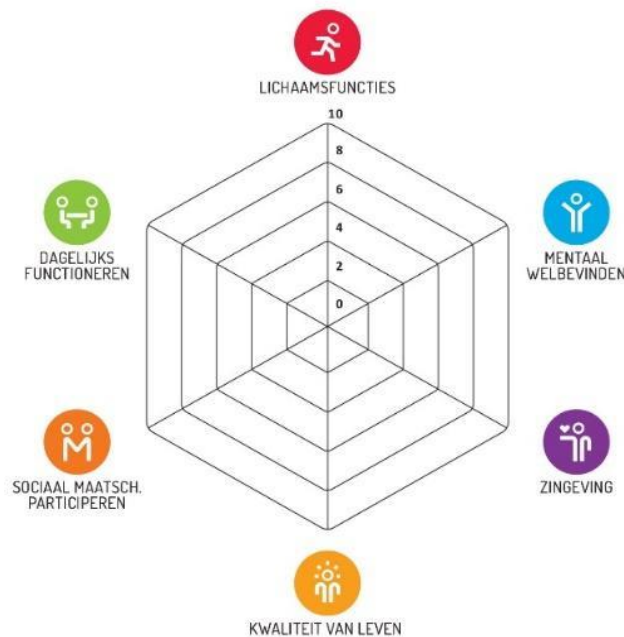
5. Sturen en verantwoorden

In de eerste jaren na de decentralisatie hebben gemeenten zich zichtbaar erg ingespannen om continuïteit van zorg te behouden. Verantwoording vindt veelal plaats op initiatief van de opdrachtgevers (de gemeenten) en staat veelal in het teken van geleverde diensten of producten. Product-denken en de daarbij horende verantwoording leidt tot onvoldoende ruimte om te doen wat nodig is en draagt op deze manier niet bij aan betere zorg en ondersteuning. Verantwoorden in het sociaal domein moet fundamenteel anders. Het initiatief moet liggen bij de organisaties en zou in het teken moeten staan van het verbeteren van zorg en ondersteuning. Hierbij is de specifieke behoefte van het gezin leidend en moet er ruimte zijn voor maatwerk.

Onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) bevestigt bovenstaande analyse van de factoren die van invloed zijn op de groei.

BIJLAGE 2 Positieve Gezondheid

Positieve Gezondheid is een bredere kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes thema's (zie model). Bij elk van die thema's horen zeven indicatoren. Die worden hieronder nader uitgewerkt.

1. **Lichaamsfuncties:** Bijbehorende indicatoren zijn: je gezond voelen, fitheid, klachten en pijn, slapen, eten, conditie, bewegen.
2. **Mentaal welbevinden:** Bijbehorende indicatoren zijn: onthouden, concentreren, communiceren, vrolijk zijn, jezelf accepteren, omgaan met verandering, gevoel van controle.
3. **Zingeving:** Bijbehorende indicatoren zijn: zinvol leven, levenslust, idealen willen bereiken, vertrouwen hebben, accepteren, dankbaarheid, blijven leren.
4. **Kwaliteit van leven:** Bijbehorende indicatoren zijn: genieten, gelukkig zijn, lekker in je vel zitten, balans, je veilig voelen, goed wonen, rondkomen met je geld.
5. **Meedoen:** Bijbehorende indicatoren zijn: sociale contacten, serieus genomen worden, samen leuke dingen doen, steun van anderen krijgen, erbij horen, zinvolle dingen doen, interesse hebben voor de samenleving.
6. **Dagelijks functioneren:** Bijbehorende indicatoren zijn: zorgen voor jezelf, je grenzen kennen, kennis van gezondheid, omgaan met tijd, omgaan met geld, kunnen werken en hulp kunnen vragen.

Met bovenstaand schema kun je voor individuele personen, voor een wijk of voor het sociaal domein in een gemeente in beeld brengen hoe zij op elk van de thema's scoren. Ook kun je er per activiteit in aangeven in hoeverre die activiteit bijdraagt aan één of meer van deze thema's.

BIJLAGE 3 Juist nu van groot belang: een kansrijke start voor alle kinderen

Opinieartikel op basis van SVK-reactie

Het valt niet meer te ontkennen: het huidige stelsel voor kinderopvang moet rigoureuus op de schop. Het is versnipperd, ontoegankelijk en zit financieel ingewikkeld in elkaar. Met als zichtbaar gevolg de ondervertegenwoordiging van kinderen van laag opgeleide ouders. Er komt een hoop administratieve rompslomp bij alle verschillende regelingen kijken en het is complexe materie voor ouders, kinderopvanginstellingen en gemeenten.

De toeslagenaffaire heeft pijnlijk duidelijk gemaakt voor welke ellende dit zorgt. Het kabinet heeft in hun reactie op de toeslagenproblematiek aangegeven dat 'de stap naar een ander stelsel noodzakelijk is'. Wij zijn het hier zeer mee eens. Een stelselwijziging moet volgens ons allereerst het belang van het kind voorop stellen, zodat alle kinderen bereikt worden. Daarnaast moeten we stoppen met het rondpompen van geld; in plaats daarvan betaalt de overheid rechtstreeks aan de kinderopvang. Dit beperkt terugvorderingen en maakt het systeem begrijpelijk voor ouders.

Het is nú tijd voor verandering. Kinderopvang, onderwijs, jeugdhulp, sociaal werk en gemeenten slaan de handen ineen en roepen het nieuwe kabinet op alle kinderen een kansrijke start te geven en tot een nieuw, toekomstbestendig stelsel te komen. In de Scenariostudie Vormgeving Kindvoorzieningen (SVK) verkent het kabinet scenario's voor een stelselherziening. Wij hebben hier gezamenlijk op gereageerd: het is een belangrijke stap vooruit dat dit rapport het toegangsrecht voor alle kinderen van 0 tot 12 jaar tot de kinderdagverblijven, BSO en gastouders adresseert.

Gezamenlijk willen we de kansenongelijkheid, die door de impact van de pandemie schrikbarend toeneemt, tegengaan. Het kabinet heeft voor het onderwijs een Nationaal Plan gepresenteerd, met aandacht voor voorschoolse educatie vanaf twee jaar. Kinderopvang is echter goed voor alle kinderen. Alle kinderen van nul tot twaalf jaar verdienen maximale ontwikkelkansen, of hun ouders nu werken of niet. Inclusieve voorzieningen, waarin we achterstanden voorkomen en waar kinderen samen leren, spelen en zich ontwikkelen, leveren een bijdrage aan het vergroten van gelijke kansen voor ieder kind. Ze gaan segregatie tegen en dragen bij aan burgerschapsvorming. Belemmeringen die samenwerking in de weg staan, zoals aparte vormen van toezicht en verschillende financiering, moeten worden weggenomen. De mogelijkheid om kindcentra te vormen waarin we vanuit gelijkwaardigheid nauw samenwerken aan de ontwikkeling van kinderen, moet wettelijk worden verankerd door een nieuw kabinet.

Een sterke basis is nodig voor kinderen. Zet de nu direct haalbare stappen. Ieder jaar dat we er niet in slagen die sterke basis op orde te hebben, is zonde. Maak de pedagogische voorziening voor alle kinderen toegankelijk en laat de arbeidseis vallen. Biedt de komende kabinetsperiode twee dagen toegang tot het ontwikkelrecht voor alle kinderen en verlaag de administratieve en financiële drempels. Zet nu stappen op weg naar een

toekomstbestendig stimulerend stelsel. Het jonge kind van nu speelt straks een belangrijke rol. Onze kinderen verdienen het.

Rinda den Besten (PO-Raad), Eric van der Burg (Sociaal Werk Nederland), Leonard Geluk (Vereniging Nederlandse Gemeenten), Gjalt Jellesma (Belangenvereniging Ouders in de Kinderopvang), Gijs van Rozendaal (Kindcentra 2020), Hans Spigt (Jeugdzorg Nederland) en Loes Ypma (Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang).